

Väitös: Maisteri jyrää työelämässä ylemmän AMK-tutkinnon, vaikka ne ovat samanarvoisia

Tuoreen väitöskirjan mukaan maisterin tutkintoa arvostetaan työmarkkinoilla enemmän kuin YAMK-tutkintoa. Tutkinnosta on myös hankala siirtyä tohtori-opintoihi

18.5.2017 klo 08:15päivitetty 18.5.2017 klo 18:01

Mika Niskanen

Mistä on kyse?

- Tuoreen väitöskirjan mukaan YAMK-tutkinnot eivät ole työmarkkinoilla kilpailukykyisiä maisterin tutkintoon verrattuna.
- YAMK-tutkinnot ovat tutkimuksen mukaan kuitenkin erottuvia ja tuottavat tärkeää osaamista työelämään.
- YAMK-tutkinnosta on vaikeaa päästä tohtorikoulutukseen.

KAJAANI

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet kokevat jäävänsä rekrytoinnissa maisterin tutkinnon suorittaneiden jalkoihin.

Turun yliopistossa julkaistussa tohtorikoulutettava Kristiina Ojalan [väitöskirjatutkimuksesta](#) (Doria) selviää, että tutkintoa arvostetaan työmarkkinoilla vähemmän kuin yliopistojen maisterin tutkintoa.

Ylemmät AMK-tutkinnot ovat tutkimuksen mukaan erottuvia ja tuottavat tärkeää osaamista työelämään, mutta eivät ole kuitenkaan työmarkkinoilla kilpailukykyisiä.

– Maisterin tutkinnolla on perinteinen, vahva status. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon on hankala saavuttaa samaa statusta, Ojala pohtii.

Ei saisi olla tällaista ongelmaa, että ihmiset eivät pääse etenemään YAMK-tutkinnon kautta tohtoriopintoihin.

Ojalan aineisto koostui kyselyistä, jotka suunnattiin 1274:lle YAMK-tutkinnon suorittaneelle ja heidän 78 työnantajalleen. Kyselyt toteutettiin vuonna 2012.

Julkisia virkoja koskeva lainsäädäntö ei tee eroa maisterintutkinnon ja YAMK-tutkinnon välillä. Ne ovat [samanarvoisia](#) (Finlex), sillä molemmat antavat saman kelpoisuuden julkisiin virkoihin.

Tiedonpuute haittaa

YAMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen on mahdollista hakea, kun alempi korkeakoulututkinto

on suoritettu. Takana pitää olla kolme vuotta työkokemusta.

Tutkinnot vakinaistettiin suomalaiseen korkeakoulujärjestelmään syyskuun alussa vuonna 2005. YAMK-tutkinnot tuottavat työelämälähtoisempää osaamista, kun taas maisterintutkinnot painottuvat enemmän teoriaan.

Maisterin tutkinnolla on perinteinen, vahva status.

KRISTIINA OJALA

Heikomman arvostuksen takana on tiedonpuute. Ojalan mukaan tutkinto tarvitsee lisää tunnettavuutta ja näyttöä koulutuksen tasosta.

– Työnantajat eivät vielä ehkä tunne YAMK-tutkintoa ja sen tuottamia valmiuksia riittävän hyvin, Ojala sanoo.

Tutkimuksessa selvisi myös, että työnantajat suosivat rekrytoinneissa henkilöitä, joilla on samanlainen koulutustausta kuin heillä itsellä.

– Työnantajat, joilla on AMK-tausta, rekrytoivat todennäköisemmin YAMK-tutkinnon suorittaneita. Rekrytoijat, joiden tausta on yliopistoissa, rekrytoivat mieluummin maisterintutkinnon suorittaneita, Ojala sanoo.

Periaatteessa mahdollisuudet suorittaa tohtorintutkinto yliopistossa on mahdollista, mutta ei näytä kovinkaan hyvin toteutuvan.

KRISTIINA OJALA

Vastaväittelijänä toiminut, Ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvosto (Arene) hallituksen puheenjohtaja Tapio Varmola arvioi, että ylempi AMK-tutkinto kerää arvostusta ajan mittaan.

– Sitä mukaa, kun tulee lisää valmistuvia, tutkintokin saa työmarkkinoilla parempaa sijaa, Varmola sanoo.

Tilastokeskuksen mukaan ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja [suoritettiin 2 500](#) (Tilastokeskus) vuonna 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön [työryhmä on ehdottanut](#) vuonna 2015, että ylempien ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteeksi asetettaisiin 4 500 tutkintoa vuonna 2020, eli määrä lähes kaksinkertaistettaisiin.

Yrittäjät tunnistavat

Väitöskirjan mukaan työnantajat olivat kuitenkin tyytyväisiä siihen, kuinka koulutus vastasi työelämän osaamisvaatimuksiin, vaikka tutkintoon suhtauduttiinkin varautuneesti maisterin tutkintoon verrattuna.

– Pitää varmasti lisätä tietoa. YAMK-tutkintoja on tehtävä paremmin tunnetuiksi, jotta yritykset tuntevat niiden mahdollisuudet laajemmassa mittakaavassa, sanoo Elinkeinoelämän keskusliiton koulutus- ja osaamisasioiden johtaja Riikka Heikinheimo.

– Yritykset tunnustavat ammattikorkeakoulut erityisesti siitä syystä, että ne ovat työelämälähtöistä osaamista tuottavia korkeakouluja, Heikinheimo sanoo.

Myös opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö Anita Lehikoinen arvioi, että taustalla on tiedonpuute. Ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneita on työelämässä vähemmän kuin maisterin tutkinnon suorittaneita.

– Pitää tehdä tunnetuksi tätä tutkintoa ja sen erilaista profiilia yliopistojen maisterin tutkintoihin

verrattuna. Tarvitsemme työmarkkinoilla muunkinlaista osaamista kuin se, jota perinteisistä yliopistoista syntyy, Lehikoinen sanoo.

Uusi nimike parantaisi tilannetta?

Yksi keino parantaa tilannetta olisi tutkintonimikkeen muuttaminen. Ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvoston mukaan nimikkeen tulisi olla maisteri (AMK) nykyisen YAMK-tutkintonimikkeen sijasta. Tämä lisäisi tutkinnon arvostusta.

– Nykyinen tutkintonimike on vaikeaselkoinen. Varsinkin, kun siihen liittyy alakohtaisia tarkisteita, jotka eivät ole kovin informatiivisia, Varmola sanoo.

Yritykset tunnustavat ammattikorkeakoulut erityisesti siitä syystä, että ne ovat työelämälähtöistä osaamista tuottavia korkeakouluja.

RIIKKA HEIKINHEIMO

Myös Ojalan väitöskirjassa tutkinnon suorittaneet olivat toivoneet uutta tutkintonimikettä. Samoilla linjoilla on myös jatkotutkinnoista kirjoittanut Haaga Helian Ammatillisen opettajakorkeakoulun yliopettaja Kimmo Mäki.

– Tämä on sinänsä paradoksaalinen tilanne, että englanniksi puhutaan "master's degree" -tutkinnosta, mutta suomeksi ei ole niin sanottua lupaa käyttää tätä termiä. On yksi lähtökohta, että AMK-maisteri täytyy saada tutkintonimikkeeksi, Mäki sanoo.

Nimikkeen vaihtaminen ei ole näköpiirissä

Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton Riikka Heikinheimo kuitenkin arvioi, että nimikkeen vaihtumisella ei olisi vaikutusta.

– Parempi lähtökohta on tehdä YAMK-tutkintoa tunnetuksi. En usko, että nimike on tässä se kynnyskysymys. Yritykset haluavat rekrytoida osaamista ja oikeita henkilöitä, Heikinheimo sanoo. Opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö Anita Lehikoinen sanoo, ettei tutkintonimikkeen muuttaminen ole näköpiirissä. Tämä johtuu siitä, että paraikaa on käynnissä [visiotyö \(siirryt toiseen palveluun\)](#)

(Opetus- ja kulttuuriministeriö), jossa tarkastellaan suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämismahdollisuuksia ja -malleja. Työssä määritellään tavoitetilavuoteen 2030.

– Tutkintonimikkeen muuttamista ei tässä vaiheessa ole tarpeen tehdä yksittäisenä ratkaisuna, Lehikoinen sanoo.

Väylä tohtoriksi hankala

Myös tohtorikoulutukseen siirtymisessä on epätasa-arvoa. Väitöskirjasta selviää, että YAMK-tutkinnon suorittaneiden on hankala päästä etenemään tohtoriksi.

– Ammattikorkeakouluilla ei ole omaa tohtorikoulutusta. Periaatteessa mahdollisuudet suorittaa tohtorin tutkinto yliopistossa on mahdollista, mutta ei näytä kovinkaan hyvin toteutuvan, Ojala sanoo.

Ojalan mukaan yliopistot edellyttävät YAMK-tutkinnon suorittaneilta paljon täydentäviä opintoja. Tutkimuksesta kävi ilmi, että YAMK-tutkinnon suorittaneet ovat turhautuneita tilanteeseen.

– Se muodostaa yhdenlaisen umpiperän tutkinnon suorittaneille, Ojala sanoo.

Sitä mukaa, kun tulee lisää valmistuvia, niin sitä mukaa tutkinto saa työmarkkinoilla parempaa sijaa.

TAPIO VARMOLA

Ratkaisu voisi Ojalan mukaan olla tiiviimpi yhteistyö korkeakoulujen välillä. Myös ajatusta ammattikorkeakoulujen omista tohtoriohjelmista on pohdittu. Tohtorin tutkintojen suorittaminen kehittäisi myös YAMK-tutkinnon arvostusta.

Haaga Helian yliopettaja Kimmo Mäki kertoo, että yksittäisiä opiskelijoita on lähtenyt ulkomaisiin yliopistoihin suorittamaan tohtoriopintoja, kun se ei ole ollut Suomessa mahdollista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö Anita Lehikoinen muistuttaa, että lainsäädännön tasolla YAMK-tutkinto tuottaa saman kelpoisuuden tohtorin opintoihin kuin maisterintutkinto.

– Varmasti on se, että joissakin yliopistoissa ja koulutusaloilla katsotaan, ettei tutkimuksen tekemisen valmiuksia ole riittävästi, Lehikoinen arvioi.

– Kaikenlainen monimuotoisuuden lisääminen korkeakoululaitoksissa ja yksilölliset opintopolut on se, mihin on haluttu pitkän aikaa kulkea. Tässä ei saisi olla tällaista ongelmaa, että ihmiset eivät pääse etenemään YAMK-tutkinnon kautta tohtoriopintoihin, hän linjaa.

_Tarkennettu lausetta tutkintojen soveltuvuudesta: _Julkisia virkoja koskeva lainsäädäntö ei tee eroa maisterintutkinnon ja YAMK-tutkinnon välillä. Ne ovat [samanarvoisia](#) (Finlex), sillä molemmat antavat saman kelpoisuuden julkisiin virkoihin.